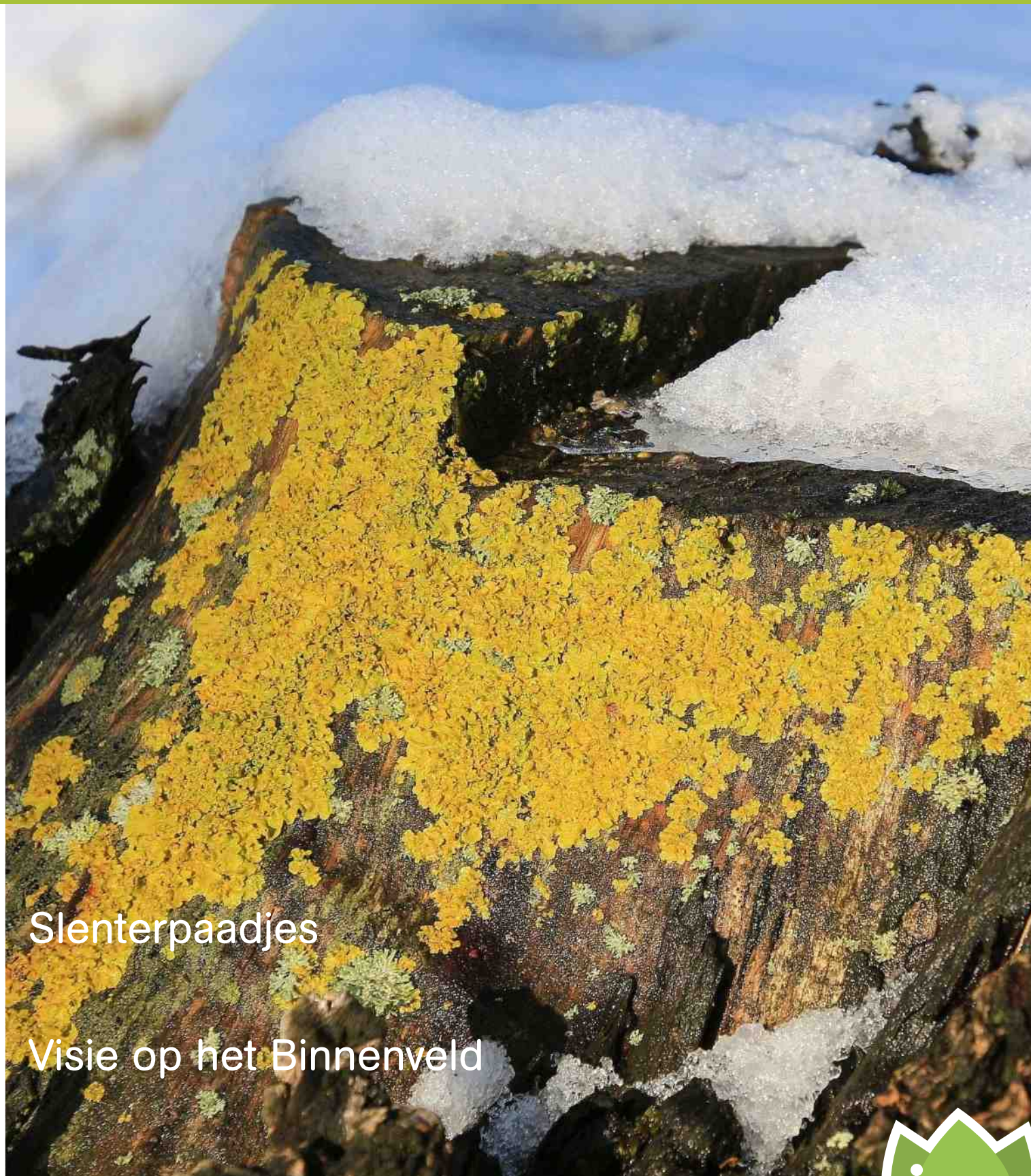

Winter 2017

Het Groene Blad

CONTACTBLAD IVN Veenendaal-Rhenen

Slenterpaadjes

Visie op het Binnenveld

BELEEF DE NATUUR!

Contactpersonen werkgroepen

excursies

Jannie v.d. Linden
0318 – 522583
excursies@ivnveenendaal-rhenen.nl

mediatheek

Suze Hörchner
0318 – 513613
mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl

natuurpaden

Esther Dijkers
natuurpaden@ivnveenendaal-rhenen.nl

Vogelwerkgroep

Henk van Reuler
henkvanreuler@outlook.com

werkgroep scholen V'daal

Jannie v.d. Linden
0318 – 522583
scholenwg.veenendaal@ivnveenendaal-rhenen.nl

werkgroep scholen Rhenen

Harald Arissen
0317-616705
06-83354309
haraldarissen@hotmail.com

werkgroep planten

Magda Buijs
0318 - 513641
mag.buijs@hetnet.nl

weidevogelbescherming

Roelof de Jong
0317 – 614941
jon73229@planet.nl

groene blad & internet site

Peter van Krugten
0318 – 510041
pjvankrugten@hetnet.nl

"de Groenlingen"

John Ikkink
0318 – 506521
john.ikkink@ivnveenendaal-rhenen.nl

werkgroep PR

Cokkie Gadella
0318 550806
pr@ivnveenendaal-rhenen.nl

NatuurWerkt!

Bert Berg
0318 - 472145 of
06-33106173
bberg@hetnet.nl

bomen en openbaar groen

Carlo van de Weerd
0318 – 561134
kh.vd.weerd@hccnet.nl

"de Zwammen"

Martijn Stip
0317 – 619935
zwammen@ivnveenendaal-rhenen.nl

natuurtuin Diddersgoed

vacant

tuin "Groenhof"

vacant

Duurzaamheid

Dorthy Reijn
d.reijn@xs4all.nl

De Groenhof

In de Groenhof bevinden zich het Natuur- en Milieu Educatief Centrum (NME-centrum) en de Mediatheek.

Karel Fabritiusstraat 3, 3904TG Veenendaal. T. 0318-589555. B.g.g. Suze Hörchner, T. 0318-513613.

Openingstijden: woensdag 14 – 16 uur of na afspraak met coördinator Suze Hörchner.
Gesloten tijdens schoolvakanties én in de maanden juli en augustus.

mediatheek@ivnveenendaal-rhenen.nl, groenhof@ivnveenendaal-rhenen.nl, ghorchner@planet.nl
www.ivn.nl/afdeling/veenendaal-rhenen

**HUIBERS
ELECTRA B.V.**
Sinds 1948
Elektrotechniek & Elektrovakzaak
Laan der techniek 3
www.huibersselectra.nl
Veenendaal
Tel.: 0318 – 513245

Hado Groen Techniek
Bos Tuin en Parkmachines
Munnikenweg 155 Veenendaal / Renswoude
www.hadogroentechniek.nl
0318 – 517879 of 511006
Merkdealer van

Het Groene Blad

Van binnen uit

Beste IVN-ers, beste lezers,

Voor het laatste Groene Blad van dit jaar heb ik, als penningmeester, de twijfelachtige eer van binnen uit het voorwoord te mogen schrijven. Twijfelachtig, omdat het een noodsituatie is, waar wij als bestuur niet blij mee zijn. We zitten n.l. al acht maanden zonder voorzitter, degene die normaal gesproken deze taak vervult! Maar alla, ik ga ervoor, ook al ben ik meer iemand van de cijfers dan van de letters.

Kort geleden was de coördinatorenvergadering. Op zo'n vergadering vertelt elk van de coördinatoren iets over zijn of haar werkgroep. Niet iedereen was er, maar de meeste hadden voor een vervanger gezorgd, zodat we nu met elkaar toch weer min of meer op de hoogte zijn van het reilen en zeilen van de werkgroepen. Met de meeste gaat het z'n gangetje, maar er zijn wel een aantal aandachtspunten. De SWG Veenendaal kampt met een tekort aan gidsen. Hopelijk levert de gidsencursus, die dit voorjaar afgerond wordt, nieuwe aanwas op. De SWG Rhenen heeft een nieuwe coördinator, Harald Arissen, een enthousiaste jongeman, waarover u in dit nummer meer kunt lezen. De werkgroepen Planten en Natuurpaden kampen voor volgend jaar met een tekort aan kader. De WG Groenlingen voor kinderen van 8-12 jaar hebben wel kader, maar geen jeugdige Groenlingen. Dit is geen goede zaak, immers Groenlingen en andere groepen met jongeren zijn de toekomst van het IVN! Intussen wordt er in petit comité gebrainstormd over hoe we meer Groenlingen enthousiast kunnen maken voor de natuur, zodat de werkgroep door kan gaan.

Gelukkig zijn er ook dingen die wel goed gaan, zoals b.v. de film die onder auspiciën van de WG Weidevogelbescherming is gemaakt en niet te vergeten de WG NatuurWerkt! Bert Berg heeft dit jaar weer 20.000 (ja, u leest het goed!) placemats van Tringa Paintings aan de man gebracht, wat onze afdeling van IVN één cent per exemplaar, dus € 200, oplevert! Daarnaast is Bert zeer bedreven in het verkrijgen van sponsoring (Rabo-bank en Provincie Utrecht) om er voor te zorgen dat de NatuurWerkers geen koulijden, als ze op koude, natte en gure ochtenden in het bos werken!

Als laatste wens ik u allen een hele goede jaarwisseling en het allerbeste voor het nieuwe jaar en hoop ik u te ontmoeten op de jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst op zaterdag 13 januari, vanaf 11.00 uur in de Groenhof.

Hanneke Baretta

Winter 2017

6	Recepten
7	Even voorstellen
8	Slenterpaadjes
10	Weidevogels: Visie op het Binnenveld
12	NatuurWerkt! Activiteiten Ede
15	Activiteiten KNNV Uit de Mediatheek
16	Activiteiten IVN Veenendaal-Rhenen
17	Uitnodiging Nieuwjaarsbijeenkomst

COLOFON

Het Groene Blad, het contactblad voor leden en donateurs van IVN Veenendaal-Rhenen verschijnt 4 à 5 maal per jaar.

De sluitingsdatum voor het lentenummer is 20 januari 2018.

Informatie uit de werkgroepen, zoals activiteiten die zijn gepland of hebben plaatsgevonden, verdienen een plek in ons Groene Blad. Graag zien wij die bijdragen tegemoet.

REDACTIE:

Nico Bosman

redactie@ivnveenendaal-rhenen.nl

Foto voor- en achterpagina: Tineke Wouda

BESTUUR:VOORZITTER:

Vacature: Technisch voorzitter ad interim: Huub de Kock

contact via: secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl

SECRETARIS:

Karel Haag, tel. 0318-501562

secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl

PENNINGMEESTER:

Hanneke Baretta-Bekker,

tel. 0318 769 125

penningmeester@ivnveenendaal-rhenen.nl

- Waarborg installateur voor gas- en watertechnische installaties
- Dakbedekkingen
- Aanleg, onderhoud cv-installaties en gastoestellen
- Rioleringen
- Lood- en zinkwerken
- Installeren van sanitair
- Ventilatie & aircosystemen

Postbus 307, 3900 AH Veenendaal
Bezoekadres: Generatorstraat 9, 3903 LH Veenendaal
Telefoon (0318) 51 00 01, Fax (0318) 54 38 57

info@boumaninstallatie.nl
www.boumaninstallatie.nl

Handelskwekerij Tabakshof
Veenendaalsestraatweg 37, Elst
Tel. 0318 - 471951 / 0623484118

In elk seizoen

Volop groen

Verkoop op

donderdag: 09.00-18.00 uur

vrijdag: 09.00-18.00 uur

zaterdag: 09.00-17.00 uur

Welkom bij

Wouter en Sari van Schaik

VEENENDAAL | SCHERPENZEEL

boeken

tijdschriften

wenskaarten

cadeaukaarten

kantoorartikelen

kansspelen

tickets

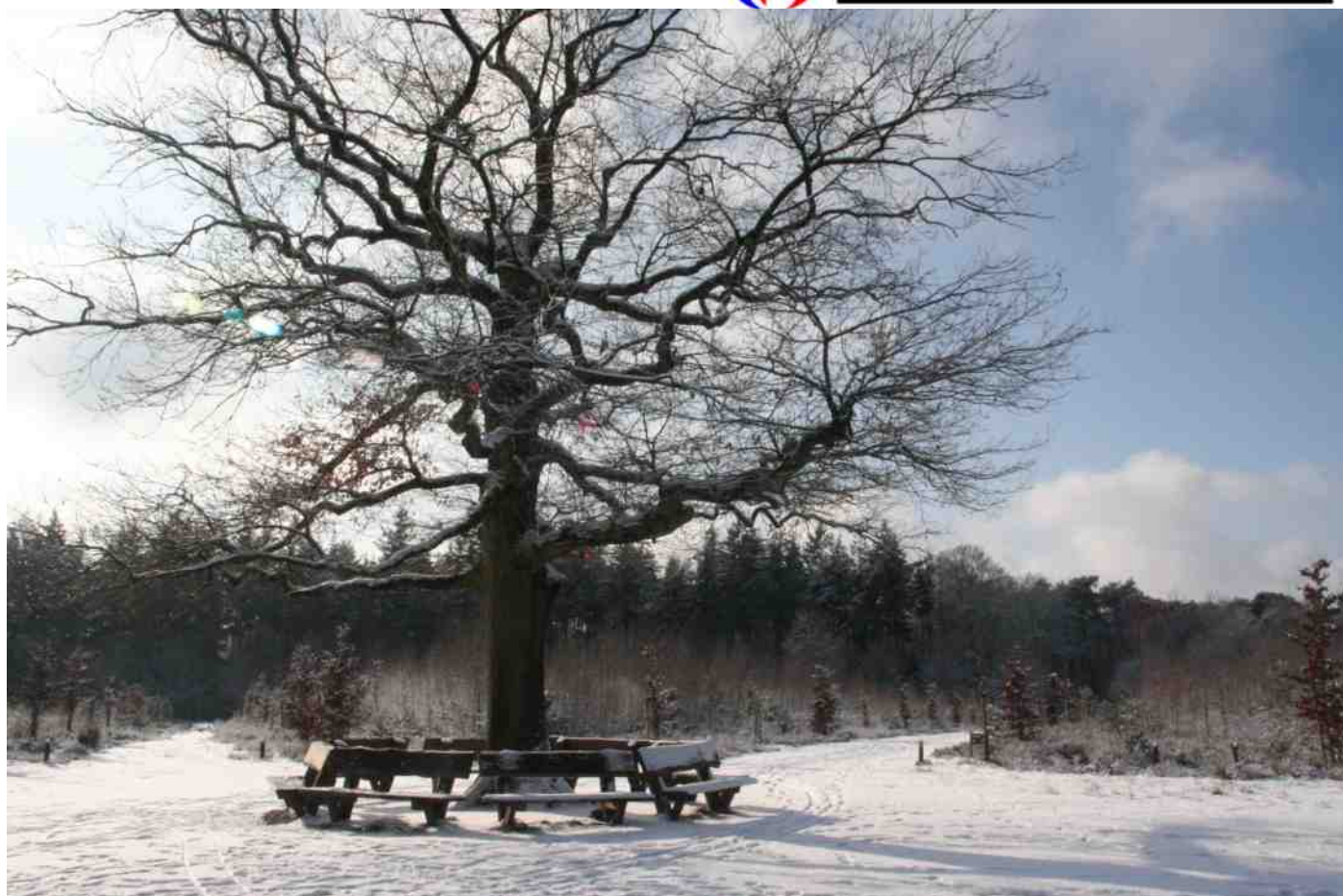
tabak

GRATIS PARKEREN

Primera Van Walssem
Dr. G. de Bruijnweg 31 - T. 0318 514 700
primervanwalssem.nl

Primera Scherpenzeel
Dirigatweg 245 - T. 0318 277 2547
primerascherpenzeel.nl

...even naar Primera

Tinke Wouda

EXOTEN

Exoten in de Moestuin.

Exoten hebben de naam nogal invasief te zijn en de oorspronkelijke soorten te verdringen. Dit klinkt negatief en in de natuur is dat ook zeker vaak het geval. Echter wanneer ik op mijn moestuin rondloop kijk ik toch heel anders tegen die exoten aan.

Een jaar of honderd geleden stonden er naast rapen, wortels en kool, ook bieten, witlof, sla, tuin- en andere bonen op het menu. Voor de hele week was bekend wat er op je bord zou verschijnen. Al ging dit natuurlijk wel met de seizoenen mee.

Maar ook een eeuw geleden was er al een exoot bij; de aardappel. Vanuit Peru via de Spanjaarden in Nederland terechtgekomen waar hij eerst met wantrouwen bekeken werd, want uit de nachtschadefamilie en dus giftig. Om later volledig omarmd te worden en tot op heden op het dagelijks menu te staan.

Wanneer ik dan zie wat er nu allemaal in de moestuin groeit en hier goed aanslaat, dan is er heel wat bij gekomen.

Om te beginnen de tomaat. Als je bedenkt dat die pas een eeuw geleden schoorvoetend vanuit Zuid Amerika zijn intrede deed in Nederland. En dan niet voor onszelf om te eten maar hooguit als sierplant of voor de export. En nu heb je het hele jaar rond meerdere soorten in de winkel liggen, je hebt maar te kiezen.

Naast tomaten zijn er tientallen soorten pepers, paprika's, maïs, aardperen, zoete aardappel, courgettes, pompoenen, meloenen, okra enzovoort. En daar komen jaarlijks vele soorten bij.

Met dank aan alle nieuwe Nederlanders die al die vreemde smaken bij ons introduceren en introduceerden.

Zelf probeer ik elk nieuw tuinseizoen wat bijzondere soorten uit. Dit jaar is dat onder andere quinoa.

Quinoa werd door de Inca's gekweekt en vanwege zijn voedzaamheid 'moeder aller granen' genoemd (al is het eigenlijk geen graan). De familienaam *Chenopodium* geeft aan dat het tot de ganzevoetfamilie behoort. Het is een soort melde.

Na het uitplanten van de plantjes moet ik mijzelf ervan weerhouden om ze er weer uit te trekken want melde is

Okra

een onkruid dat ik echt niet laat staan.

De plant doet het overal en stelt weinig voedingseisen. Soms is de Nederlandse zomer niet lang genoeg voor de plant om vruchten helemaal te laten rijpen.

Een ander proefproject is de okra. Dit is een plant uit de kaasjeskruidfamilie. Ook deze soort heeft een verre reis gemaakt. Vanuit Ethiopië en Egypte is deze in Noord-Afrika terechtgekomen.

Zijn tropische herkomst is nog duidelijk merkbaar. Buiten de kas zal deze soort hier niet tot vruchtzetting komen.

Ook kreeg ik van een medetuinder een Sikkim komkommer. Het schijnt een oerkomkommer te zijn die oorspronkelijk uit Noord-India komt. Met zijn bruine craquelé schil ziet hij er behoorlijk exotisch uit.

Op dit moment is het nog een klein plantje maar hij zou de Nederlandse zomer goed moeten kunnen doorstaan.

Ik wacht het af en geniet op mijn tuin van alle inlandse én exotische gewassen.

Dorthy Reijn

Sikkim komkommer

<http://www.levenvanhetland.nl/komkommer.htm>

foto Tineke Wouda

Salade

Salade van waterkers met pistache en oranjebloesem

Een prima begin van een maaltijd of als bijgerecht bij een rijk hoofdgerecht. Het is belangrijk dat u de salade pas bij het serveren aanmaakt, en geen seconde eerder: de fijne kruiden kunnen in een tel verflensen als ze met de zure dressing in contact komen.

Voor 4 personen.

100 gram waterkers van de dikke stelen ontdaan
20 gram basilicumblad
20 gram korianderblad
10 gram toefjes dille
10 gram dragonderblad
40 gram gedopte pistachenoten, licht geroosterd en grof gekneusd

Dressing

4 eetlepels olijfolie
1 ½ eetlepel citroensap (of meer als u van zuur houdt)
1 theelepel oranjebloesemwater . (bij Eko plaza verkrijgbaar)
Zout en zwarte peper.

Doe de waterkers en de kruiden in een grote mengkom en zet opzij in de koelkast.

Klop in een kommetje de ingredienten door elkaar . Giet de dressing vlak voor het serveren over de salade, voeg de pistachenoten toe en meng alles luchtig door elkaar.

Eet smakelijk.

Cokkie Gadella

Delizia al Limone

Delizia al Limone

Een zachte sponsachtige delicatess, typisch voor de kust van Campania.

Dit overheerlijke dessert zal een bekroning zijn op uw kerstdiner.

Voor 6 personen; 2 eieren, dooiers en witten gescheiden
50 gram witte kristalsuiker

30 gram bloem

1 theelepel bakpoeder, halve theelepel vanille -extract
halve geraspte citroen en een snufje zout.

Vet 6 vuurvaste schaaltes in met boter en bestuif ze met bloem. Leg op de bodem een stukje bakpapier. Verwarm de oven op 150°C, gasstand 2. Klop de eidooiers, de suiker en vanille lichtgeel en schuimig. Klop de eiwitten en het zout tot stijve pieken en spatel dit door de eidooiers. Zeef bloem en bakpoeder erbij en roer er de citroenrasp doorheen, Verdeel het beslag over de schaaltes en bak het beslag in 25 minuten gaar

Banketbakkersroom

180 cc melk

Halve citroen , alleen de schil

3 eidooiers

Half vanillestokje in de lengte gespleten en het merg eruit geschraapt

50 gram fijne kristalsuiker

30 gram bloem , gezeefd

25 ml. Citroensap.

Verwarm de melk, citroenschil en het vanillestokje en het merg op een middelhoog vuur. Klop in een andere pan de eidooiers en suiker tot lichtgeel en voeg de bloem toe Haal de melk van het vuur zodra ze aan de kook komt en schenk dit al kloppend bij het eiermengsel. Verwarm 4 minuten au bain marie op een middelhoog vuur of tot het gebonden is. Haal van het vuur en zet de pan in een ijsbak. Verwijder de schil van de citroen en het vanillestokje en voeg het citroensap toe.

Bagna (vocht om in te drinken)

100cc water 30 gram fijne tafelsuiker en 60 cc limoncello. Breng water en suiker aan de kook in een pannetje. Haal van het vuur , koel af en voeg de limoncello toe.

Om af te maken.

Maak de rand van de cakejes in de schaaltes los met een scherp mes zodra ze zijn afgekoeld. Snij uit de bodem van elk cakeje een kleine cirkel en houd deze apart. Vul de cakejes met de banketbakkersroom uit de spuitzak. Dek af met de achtergehouden cirkels. Zet ze met de opengesneden kant boven op een blad. Schenk de bagna over de cakejes om in te laten trekken. Dek af met huishoudfolie en zet ze in de koelkast. Bewaar de overgebleven banketbakkersroom,

Om te serveren

240cc room 90 cc limoncello

1 eetlepel poedersuiker.

Klop de room en de poedersuiker tot zachte pieken. Meng twee derde door de overgebleven banketbakkersroom, en voeg de limoncello toe. Verdeel de cakejes over de bordjes, de opengesneden kant naar beneden en dek af met de banketbakkersroom.

Garneer met een toef slagroom en een citroenschilletje.

Veel succes en eet smakelijk.

Fijne feestdagen gewenst en een Goed, gezond en Gelukkig 2018.

Even voorstellen

Mag ik u even voorstellen : Harald Arissen.

Soms ontmoet je in je leven iemand waarvan je denkt : wat ben jij bijzonder en wat ben jij authentiek. Zo iemand is Harald Arissen.

Harald is geboren op 12 december 1996 en sinds 4 jaar lid van het IVN. Hij is sinds kort coördinator van de scholenwerkgroep Rhenen, waar hij op zijn geheel eigen wijze leiding aan geeft, en verder is hij mentor van drie cursisten die de gidsencursus volgen. Toen ik voor de eerste keer kennis maakte met Harald was dat bij landgoed Remmerstein. We stonden gezamenlijk , met nog twee gidsen, te wachten op een klas die niet op kwam dagen. Ik wond me daar behoorlijk over op. Harald bleef echter onverstoorbaar. Een onverstoorbaarheid die typerend voor hem is.

Hij heeft een grote verzameling botten en schedels, waarvan sommige heel oud zijn, en weet daar tijdens lezingen

heel boeiend over te vertellen. De laatste lezing in Rhenen dael ging over dassen. Prachtige opnames en een interessant verhaal. De bewoners daar hebben hem in hun hart gesloten. In de omgang met kinderen is hij uniek, soms kind met de kinderen. Gekke invallen zoals bij onze laatste excursie in de Leemkuil. We waren toen op pad met groep drie en vier van de Springplank. Aan het einde van de wandeling moesten we wachten tot de andere kinderen ook gearriveerd waren. Om de kinderen even bezig te houden ging Harald languit in de vochtige bosgrond liggen en zei: begraaf me maar! Natuurlijk niet aan dovemansoren gezegd. Voor de kinderen was het dolle pret. Zo'n actie is Harald ten voeten uit. Hij verzint elke keer iets anders, weet ontzettend veel, draagt die kennis op een speelse wijze over aan jong en oud en als er een beroep op hem wordt gedaan dan is dat nooit te vergeefs. Het IVN moet zuinig zijn op mensen zoals Harald.

Cokkie Gadella

Harals bezig bij de Erica school

**LEPPERS
ZONWERING
VEENENDAAL**

Leppers Zonwering B.V.
Nieuweweg 85
3905 LH Veenendaal
Telefoon 0318-517565
Fax: 0318-543260

BTW nr. 8099.91.998.B01
ING bank
IBAN: NL30INGB0651914558
K.v.K.: 30058732
E-mail: info@leppers.nl

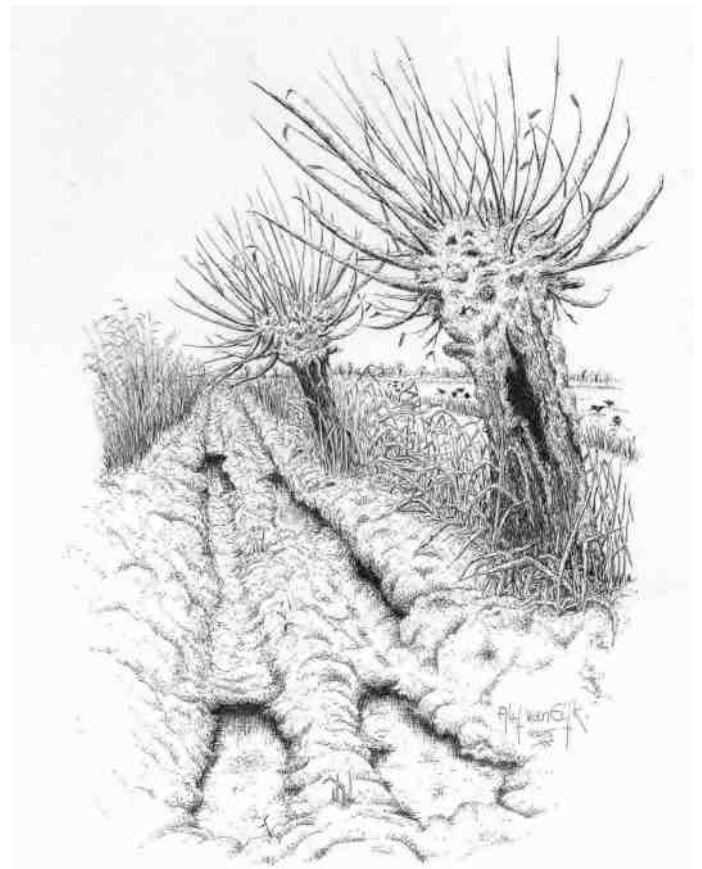
Slenterpaadjes

Na een prachtige herfst, met een explosie van paddenstoelen; in het zoetjesaan winter geworden. Wat nachtvorst in november, en de 22e november bloeiden de klaprozen nog. Bij het Ketelwegje kun je op een zwarte els de elzenweerschijnzwam bewonderen. Een grote troep sijsjes doet zich te goed aan de elzen proppen. Het dorre riet kraakt en ritselt, een winterkoninkje slaat alarm wanneer je te dicht bij komt. In de Hel hoor je de grauwe ganzen, ze draaien regelmatig een rondje over de moerassen. Fazanten scharrelen door het riet langs de kant. Ze hebben deze zomer voor veel nakomelingen gezorgd. De kleintjes waren bijna onzichtbaar met hun schutkleur. Langs de slootkanten en in de weilanden een reiger. Hij wacht regelmatig geduldig bij een molshoop. Door het hoge grondwaterpeil komen de mollen hoger met hun gangenstelsel. De oude vlier, met zijn schitterende korstmossen, heeft judasoren. Er zijn al takken afgebroken, maar ieder jaar weer bloeit hij en geeft in de herfst zijn bessen. De trosvlier had dit jaar minder geluk. Omdat hij eerder bloeit dan de gewone vlier is die bloesem in april bevroren; 10 graden vorst was iets te veel van het goede.

Een rietgors scharrelt tussen het riet, de zaden smaken hem goed. Het is de kleinste van de gorzen en is iets kleiner dan onze huismus. Het is een broedvogel van moerassige terreinen. Zit graag aan dichtbegroeide slootkantjes en rietvelden. Hij heeft nogal een afwisselend menu: In de zomer bestaat dat hoofdzakelijk uit insecten en hun larven. In de winter veelal uit zaden van diverse waterplanten, riet, zegge, bies en dergelijke. In De Blauwe Hel staat voldoende van deze planten. Het broeden vindt plaats vanaf eind april tot juni of juli als er meerde broedsels zijn. Het legsel bestaat gewoonlijk uit vier tot vijf eieren. Het nest bestaat uit mos en droog gras. Het wordt op een droge plaats in de buurt van water gebouwd; op de grond of geringe hoogte. Het zit altijd goed verborgen in de dichte begroeiing. De broedduur is dertien tot veertien dagen. Allebei de ouders voeden de jongen met insecten, ze blijven ongeveer veertien dagen in het nest. Als je goed oplet ontdek je ze.

Aly van Eijk

Aly van Eijk

Bij De Hel is de begroeiing van de zwarte els massaal toenomen; drie jaar geleden liepen er nog koeien. Nu is er een dichte bossage met al aardig hoge elzen. De groene specht zit iets verder bij de oudere bomen. Je ziet hem regelmatig, ze hebben daar ook hun jongen grootgebracht. Net als de buizerd, die bivakkeert daar ook. Laatst lag er een berg veren, met de prachtige lange staartveren van de fazant. Af en toe kom je een geplukte houtduif tegen. Iedere dag is het daar weer anders. Als je goed om je heen kijkt ontdek je steeds meer.

Op mijn slenterpaadjes in de bossen heb ik ook mijn favoriete paadjes. Op Remmerstein is een laantje waar de sitkasparren staan. Op dat paadje is ook een groot nest van een vrijwel witte buizerd, die zit daar al een paar jaar. Sitka is de naam van een eiland voor de kust van noordwestelijk Noord Amerika. Hieraan ontleent deze spar zijn naam. Deze conifeer heeft een vrij regelmatige, kegelvormige kroon. Hij onderscheidt zich van andere soorten door de kleur en de vorm van zijn naalden. Een ander typisch kenmerk is, dat zich aan oudere meestal alleenstaande bomen weer kleine takjes aan de al jaren lang kale stam kunnen ontwikkelen. De schors laat voortdurend afgeronde schilfers los. Ze hebben vlakke naalden en een zeer spitse top. Bovenop zijn ze groen, de onderkant witachtig blauwgroen. De kegels zijn van een bijzonder type, met lichtbruine losse en enigszins gegolfde kegelschubben. Die bereiken een lengte van ongeveer acht centimeter. In 1830 is de Sitkaspar in Europa ingevoerd en is voor de bosbouw een belangrijke boom geworden. Hij groeit snel en levert voortreffelijk hout. Hij vraagt een iets betere bodem dan de gewone spar en verdraagt de nachtvorsten in het voorjaar minder goed, waardoor hij minder goed geschikt is voor beplanting van valleien. Windvast is hij wel, vandaar het gebruik als windscherm. Hij is geschikt voor allerlei doeleinden. Een bijzonder feit: Vroeger werden propellers van vliegtuigen vervaardigd van gelijmd Sitkahout.

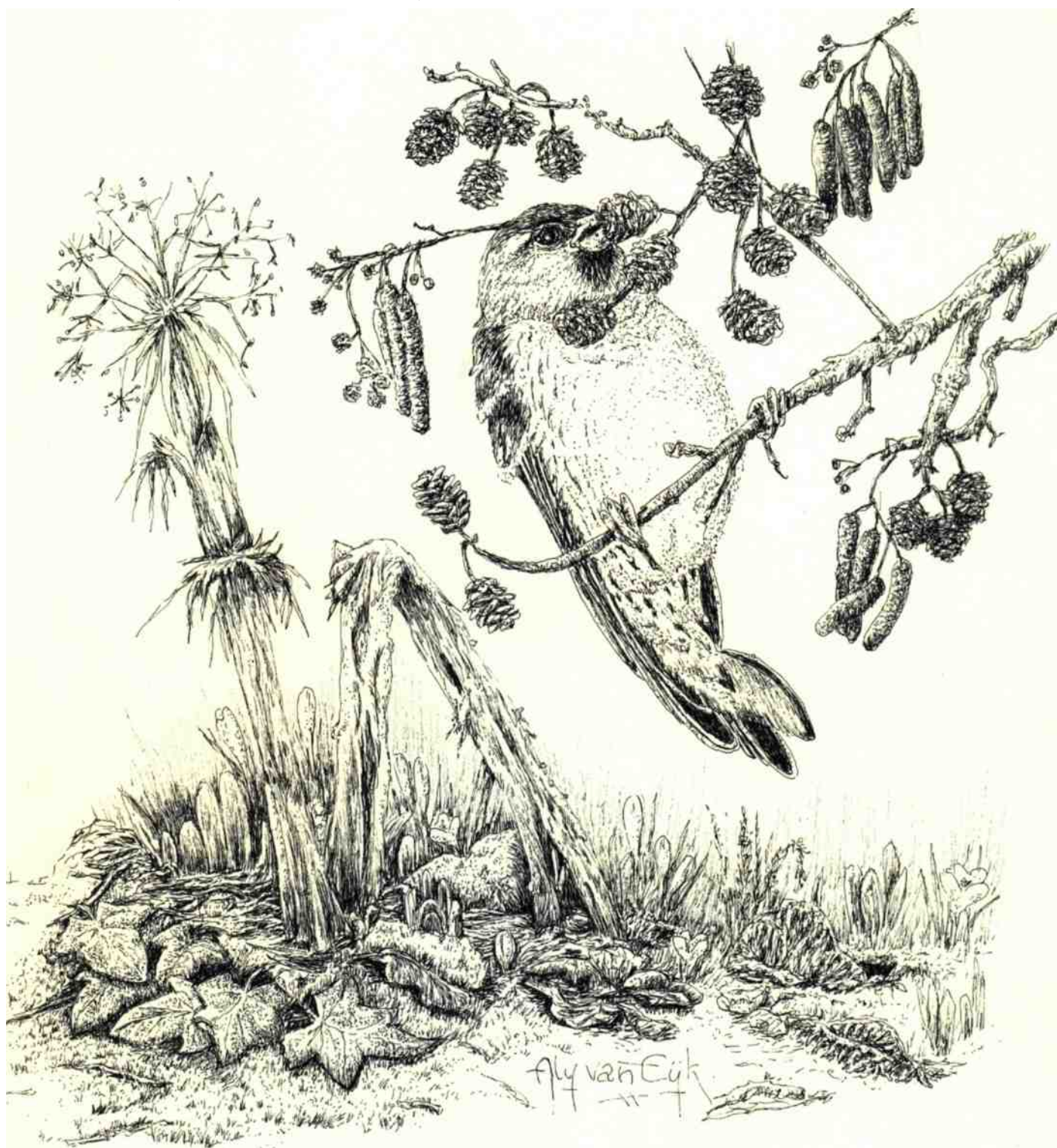
Dit jaar waren er geen beukennootjes; door de nog strenge vorst half april is die bloesem ook bevroren. De vinken hebben dus pech, die doen zich hier in de tuin tegoed aan de zonnebloempitten, die meng ik door het strooivoer. Voor elk wat wils. En het voederseizoen is volop begonnen hier. Als ik naar buiten kijk zie ik vlak bij de vele soorten zich te goed doen. Zo zie ik waar mijn geld blijft: Het vliegt weg. Het roodborstje feloranje, de onopvallende heggenmussen. De ruzie achtige huismussen, hout en tortelduiven, een merelspan die de andere merels met veel vertoon de tuin uitjagen. Af en toe een kauwtje die meteen pinda netjes en mezenbollen kapot trekt! En de vertederende pimpelmee-sjes, die samen met de koolmezen de mooiste capriolen uithalen. Trouwens, dat kunnen de mussen ook, die hebben

de kunst afgekeken. En heel af en toe komt er toch een ander soort vogel in mijn vogelrestaurant: Een sperwer, die heeft dan alle kleine vogeltjes voor het uitzoeken, ondanks dat ik veel schuilplaatsen heb waar ze in weg kunnen schieten.

Nu is het wachten op de eerste sneeuwkllokjes, in mijn kleine voortuintjes staan ze al jaren. Dan lopen er mensen langs, die blijven toch even staan: Met een glimlach, het wordt altijd weer lente.

Mag ik iedereen wederom een pracht natuurjaar toewensen. Kijk en geniet!

Aly van Eijk.

Sijsje aan de elzenproppen.
Aly van Eijk

Visie op het Binnenveld: kansen voor de weidevogels

Onze visie op het hart van het Binnenveld, meer kansen voor de Weidevogels, meer focus op het gebied als weidevogelgebied

Weidevogels horen bij het Binnenveld. Ze komen er veel voor, elk voorjaar genieten mensen er volop van. Juist op de agrarische gronden en de natuurdelen langs de Grift waarop volgens de plannen binnenkort ander beheer komt zitten de meeste weidevogels. Het belang van het Binnenveld voor de weidevogels is in beeld gebracht met de film "Weidevogels in het Binnenveld". De cijfers (zie tabel en kaartbeeld) onderstrepen dit belang. We delen graag onze visie ook in het Groene blad. En als je wilt reageren, graag.

Tureluur

Wat hebben we al bereikt.

Vanaf 1 Jan. 2018 zijn er zowel in het Utrechtse als in het Gelderse deel van het Binnenveld mogelijkheden gekomen voor kievit beheer en akkervogelbeheer op akkerlanden. Deze zijn er op grond van de Natuurbeheerplannen 2018 van beide provincies. Het zijn beheerpakketten binnen het leefgebied droge dooradering, op basis van het deelgebied "akkerranden". Het gaat vooral om de beheerpakketten 19 (akkerranden) en 4b (uitstel bewerkingen = legselbeheer). Daarnaast is er in het Utrechtse deel van het Binnenveld heel specifiek op basis van het deelgebied "soortenrijk grasland" (Inter Provinciaal Overleg) binnen het leefgebied "droge dooradering" voor 29 ha van de Achterbergse Hooilanden de mogelijkheid open gezet voor grasland beheerpakketten 5 (kruidenrijk grasland) en 13 (botanisch waardevol grasland). Er mag met deze pakketten wat ruige mest worden uitgereden. Dit treedt in werking als de kavelruil definitief is afgerond. Afhankelijk van de keuze kunnen deze pakketten de boer meer dan 1200,- euro per ha opleveren aan inkomen.

Vanaf 2019 komen er op basis van het IPO (Inter Provinciaal Overleg) overleg nieuwe mogelijkheden binnen het ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschaps -beheer) stelsel. Dit is bereikt na landelijk druk om meer te doen aan weidevogelbescherming. Er is 40 miljoen extra beschikbaar. Om ge-

bruik te kunnen maken van de nieuwe mogelijkheden moet dat worden onderbouwd in de natuurplannen van de provincies. Een gezamenlijke onderbouwing aan te geven door de collectieven Utrecht Oost en Veluwe in de respectievelijke Natuurbeheerplannen van Utrecht en Gelderland 2019 is het meest effectief. Daartoe worden door de collectieven stappen ondernomen.

In Utrecht en in Gelderland zorgen we er zo voor dat er meer natuurlijke overgangen komen tussen harde natuur en harde landbouw. Bestuurlijk spreken we over een bufferzone. In Utrecht komt er dus al een bufferzone tussen het natte SBB deel en de intensief beheerde agrarische grond. Dat kan ook in Gelderland op de overgang van nieuwe natuur (Binnenveldse Hooilanden) en agrarisch gebruik. Door de optie van "soortenrijk grasland" met beheerpakketten te bieden ontstaat er een mogelijkheid voor boeren om te kiezen daar wel of geen gebruik van te maken. Voor de strook grond waar natschade (vanwege het vernatten en verschralen) optreedt, lijkt de keuze voor deze optie interessant.

Definitie van de bufferzone in het Binnenveld:

Een bufferzone is een weidevogelgebied dat, meer dan naastliggend gebied, geschikt is voor duurzaam weidevogelbeheer: een bijzonder (agrarisch-) natuurgebied met veel weidevogels. Het omvat landbouwgronden met specifieke inrichting en beheer t.b.v. van weidevogels en, natuurgonden waarop ook inrichting en beheer meer optimaal zijn voor weidevogels. De bufferzone biedt een natuurlijke overgang tussen "harde natuur" en "harde landbouw" en lijkt op de extensief gebruikte hooilanden van rond 1960. Door inrichting en beheer voldoet de bufferzone aan de hoofddoelstellingen van het gebied en biedt tegelijk een eigen kwaliteit als bijzonder weidevogelgebied.

Op grond van al deze en andere ontwikkelingen in het agrarische deel en de natuurplannen in Utrecht en Gelderland ontstaan in het hele binnenveld meer mogelijkheden voor duurzaam weidevogelbeheer. Er zijn plas/dras gebieden op natuurgond en er is ruimte voor akkervogelbeheer en "kruidenrijk grasland" met beheerpakketten. We pleiten ook voor enige verruiming van beheer ten gunste van weidevogels in de natuurgebieden. Dan gaat het om de SBB gebieden ten weerszijde van de Grift en het gebied te beheeren door de coöperatie Binnenveldse Hooilanden. Te denken valt aan voor- of nabeweiding met jongvee of drachtig vee (zo mogelijk met bijzondere rassen) en aan het kunnen opbrengen van 5 -10 ton ruige (bij voorkeur biologische)

Kievit pulletjes

stalmest. Het Binnenveld is al een groot open gebied en met de kap van de Veensteegpopulieren ontstaat een nog ruimer open gebied van meer dan 600 ha met een kern van 300 ha natuur en een bufferzone. Er zijn mogelijkheden voor beheer op akkerlanden en er zijn mogelijkheden voor beheer op basis van soortenrijk grasland. Met de Wildbeheer Eenheid, Staatsbosbeheer en de gemeenten kan gekeken worden naar een effectieve en efficiënte vorm van predatiebeheer.

Tot slot willen we wijzen op de grootschalige transitie waar de landbouw voor staat. In de toekomst zal boeren met alleen intensieve landbouw geen toekomst bieden. De toekomst ligt in de combinatie van boeren en natuuractiviteit. Dit klinkt door in het beleid van bijvoorbeeld Friesland-Campina en andere grote spelers op de markt. We noemen ook het mede door LTO en diverse andere landelijke partijen recent ondertekende intentieverklaring, de zogenaamde Verklaring van Driebergen.

Achttien organisaties op het gebied van natuur, landbouw en wetenschap hebben op 21 november 2017 de handen ineen geslagen voor versterking van biodiversiteit op het platteland. Vóór de zomer van 2018 willen ze een uitgewerkt herstelplan op tafel leggen. De organisaties hebben dit vastgelegd in de intentieverklaring genaamd 'de Verklaring van Driebergen'. Zij hebben de verklaring aangeboden aan landbouwminister Carola Schouten.

In de regio Ede wordt het project Herenboeren uitgevoerd. Als we in het Binnenveld landbouw en natuur samen sterk willen maken liggen hier nu mogelijkheden. Boeren in de Coöperatie Mooi Binnenveld die naast intensieve landbouw ook weidevogelgrond hebben en natuurgrond beheren zijn de nieuwe koplopers. Wij hebben contacten met Vogelbescherming Nederland om deze koplopers verder te helpen met producten als Binnenveld weidevogelmelk, -vla etc. Zeker in onze Foodvalley en/of via locaties van de Jumbo keten liggen hier mogelijkheden voor verwerking van zuivel met een plus, analoog aan voorbeelden in Terschelling en Amsterdam, mits breed gedragen in de regio (voorwaardelijke Vogelbescherming).

In de plannen van het project "Binnenveldse Hooilanden" geven de bestuurder in de inleiding hun droom weer over het gebied. Daar haken we graag op aan met onze droom. Onze droom is een natuurkern met daarin en er omheen gronden die ingericht en beheerd worden volgens de crite-

Wulp

ria voor duurzaam weidevogelbeheer. Het gaat om natuurlijke overgangen tussen harde natuur en harde landbouw. Het gaat om een mix van plas/drass, boeren grond met kruidenrijk grasland en akkers met braakstroken, natuurgrond met botanische graslanden en natte stukken met riet en rietgras, etc. Een palet van natuurlijkbeheer, half natuurlijk beheer en agrarische beheer met weidevogelpakketten. Hiervoor is een integrale gebiedsbenadering nodig voor het hele binnenveld in overleg met alle partijen, de boeren van ANV Het Binnenveld en van beide LTO afdelingen, SBB Utrecht en SBB Gelderland, Landschap Erfgoed Utrecht en Stichting Landsbeheer Gelderland, de Waterschappen en de 3 "projectgroepen" van het project Binnenveldse hooilanden als mede met de 4 gemeenten en de Wild Beheer Eenheid. Kortom "Meer kansen voor de weidevogels creëren, meer focus op het gebied als weidevogelgebied".

Roelof de Jong.

foto Aly van Eijk

EkoPlaza

Uw biologische supermarkt
in Veenendaal

Ook voor uw glutenvrije -
en dieetproducten.

EkoPlaza,
Pr. Bernhardlaan 1, Tel. 0318-516537

**MEENT &
BOUMAN**

kunst met bloemen
business & at home

davidsplein 11   3905 az veenendaal
0318-510106   info@meent-bouman.nl
www.meent-bouman.nl

NatuurWerkt!

Op 24 augustus j.l. vond de feestelijke overhandiging plaats van de cheque met het bedrag van € 4500,00 op het RABO kantoor in Ede. Dit bedrag was door "NatuurWerkt!" bij de RABO bank aangevraagd, voor de aanschaf van werkjassen.

Inmiddels zijn er 45 jassen aangeschaft en bedrukt met de logo's van IVN "NatuurWerkt!" en van de RABO bank bij het bedrijf Dailyworkwear in Veenendaal.

Binnenkort zullen er nog 5 jassen worden gekocht.

De Natuurwerkers, totaal ongeveer 50 personen, zijn bijzonder tevreden met hun nieuwe werkjas.

Inmiddels is er ook nog eens € 1000,00 ontvangen van de provincie Utrecht, via het project

"Groen aan de buurt". Voor dit bedrag worden gevoerde veiligheidslaarzen aangeschaft.

Verder zijn er al enige tijd werkbroeken en overalls beschikbaar. Deze kleding is ons gratis ter beschikking gesteld door een kledingbedrijf die deze kleding uit de handel had genomen.

Op dit moment wordt er gewerkt op dinsdagmorgen op het landgoed Remmerstein, op woensdagmorgen op het landgoed Prattenburg en op donderdagmorgen op de natuurterreinen tussen Veenendaal en Amerongen.

Het is iedere werkochtend op de 3 locaties weer een gezellige boel.

Er wordt veel gepraat door de deelnemers onderling en bij de koffie is er altijd iets lekkers.

Meestal heeft iemand wat gebakken thuis en anders levert Jumbo lekkere koeken!

De groep is erg divers. De leeftijd van de deelnemers varieert van 15 tot 80 jaar.

Er zijn zowel mannen als vrouwen en ook achtergrond, werkervaring en opleiding zijn erg verschillend van aard. Sommige deelnemers zijn afkomstig uit andere landen en spreken amper Nederlands. Dat alles maakt het samenwerken boeiend en leerzaam.

En vaak proberen we elkaar iets bij te brengen als de natuur iets interessants te bieden heeft.

Hoewel de groep inmiddels zo'n 50 deelnemers telt, is er altijd nog plaats voor iedereen die zich hiertoe aangetrokken voelt.

Maar wil je eerst wat meer informatie? Neem dan contact op.

Namens "NatuurWerkt!",
Bert Berg,

Activiteiten Ede

Januari 2018

Ma 1 jan

Nieuwjaarswandeling Bennekomse Bos en Heitje.
vertrek 4.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom. Hans Westendorp 0318 418465; Jeltje Zeelenberg 0318 413486

Za 20 jan

Wintervogels op het Wekeromse Zand
vertrek 9.00 uur Hoofdingang aan de Lichtenvoordseweg (achter de voormalige vuilstort). Duur: 2 uur. Dick van Houwelingen 0318 591531; Wiebe Verbaan 0318 611947

Za 27 jan

Lange afstandswandeling
vertrek 10.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom. Duur: 4 uur
info: Sander Belgraver 0318 619779; Sanne.van.Boschinga 0318 576154

Februari 2018

Za 10 feb

Vogelzang-excursie Bennekomse Bos en Heitje
vertrek 8.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom
info: Hans Westendorp 0318418465; Rik Nagtegaal

Maart 2018

Za 3 maart

Met IVN naar de knoppen
vertrek 14.00 uur vanaf de parkeerplaats aan de N304 (= koeweg)
info: Dick Klein Geltink 0318 632673 ('s avonds)

Za 17 maart

Vogelzang-excursie Bennekomse Bos en Heitje
vertrek 7.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom
info: Hans Westendorp 0318 418465; Dico Wijma

Zo 18 maart

Voorjaarswandeling omgeving Bosbeek
vertrek 14.00 uur vanaf NIVON huis, Bosbeekweg 19-21, Bennekom
info: Jeltje Zeelenberg 0318 413486; Hans Gonggrijp 0318 840409

Za 24 maart

Vogels in de Doesburgerbuurt
vertrek 6.30 uur bij de dokterspost aan de Doesburgerdijk nr. 7 (warme kleding en verrekijker aanbevolen). Duur: 3 uur.
info: Gert Sleuwenhoek 0318 623494

Za 31 maart

De seizoenen van het Bennekomse Bos
vertrek 14.00 uur slagboom aan het eind van de Hullenberglaan in Bennekom
info: Arjen Barten 0318 430659

Alle activiteiten, tijden en plaatsen zijn onder voorbehoud en kunnen worden aangepast.

Kijk op www.ivn.nl/afdeling/ivn-edel voor aanvullende en laatste informatie.

Digitale microscopie

Een microscoop voor kinderen?

Ik stel mezelf aan u voor; Albert van der Veer uit Veenendaal, na 36 jaar gewerkt te hebben voor Carl Zeiss (microscopie) ben ik sinds enige jaren druk doende met mijn eigen bedrijf(je) ABBEoptics. Onlangs kwam ik in aanraking met de producten van DigiPhot lopen en (digitale) microscopen.

Een eerste kennismaking met de WM-5000

DigiPhot ontwikkelde onlangs een modern ogende, digitale mini microscoop die zelfs door jonge kinderen gebruikt zou kunnen worden. Dit laatste is voor klassieke, optische microscopen meestal geen goed idee, maar toen ik een groot aantal testopnamen maakte en ik zonder veel moeite de meest prachtige foto's en filmpjes maakte was ik behoorlijk enthousiast geworden. Het bleek al snel dat dit nu eindelijk een microscoop was waarmee de belangstelling voor Biologie prima gestimuleerd kon worden, immers: "één beeld spreekt nog steeds meer dan 1.000 woorden". Ik maakte opnamen van insecten-bladeren-grondmonsters-bloemblaadjes-korstmossen-vlindervleugels, en nam wat filmpjes op van waterdiertjes.

Omdat IVN regelmatig scholieren over de vloer krijgt die meedoen aan excursies en praktische natuurlessen leek me NME de Groenhof een geschikte plaats voor een test. Op 22 november j.l. was het zover; een medewerker van IVN afdeling Veenendaal-Rhenen zorgde voor wat levend materiaal uit de tuin, ik startte de microscoop en een iPad op en binnen de kortste keren wandelde er een pissebed levensgroot over het scherm.

Hoe werkt het?

In de WM-5000 bevindt zich een complete digitale camera-microscoop met 8 mini Led's als verlichting. De unit zendt zelf een WiFi signaal uit dat wordt opgevangen door een Smartphone of een Tablet. Het opgenomen beeld wordt dus draadloos doorgestuurd. Het is ook mogelijk om de unit via USB te verbinden met een Laptop (Softwarepakket wordt meegeleverd). Afhankelijk van de ingestelde resolutie kunnen meerdere apparaten het WiFi-beeld opvangen, zodat iedereen een foto of film kan opnemen op de eigen Smartphone of Tablet. Ingebouwd is een kleine accu die in staat is om het apparaat ong. 35-45 minuten zonder stroom te laten werken. Deze standtijd is eenvoudig te verlengen door gebruik te maken van een Powerbank.

De WM-5000 werd ontwikkeld voor opvallend licht toepassingen, echter voor waterdiertjes in een waterdruppel is doornvallend licht nodig. ABBEoptics ontwikkelde een kleine doornvallend licht inrichting waarop de WM-5000 eenvoudig geplaatst kan worden. De lichtbron is een 5Volt/4Watt LED met USB aansluiting.

Technische specificaties

WM-5000 mini cameramicroscoop met WiFi en USB, 5MP camera

Verlichting door 8 LED's, traploos regelbaar

Afmetingen; 62mm diameter, 37mm hoog, gewicht 90 gram.

Foto formaten; JPG/BMP/PNG, TIFF en PDF, Video MJPG AVI. Inclusief Software voor WIN op CD, gratis app voor IOS en Android.

WM-5000 MINI MICROSCOOP VAN ABBEOPTICS

Wordt geleverd in waterbestendig draagtasje.

De medewerkers van IVN zagen leuke gebruiksmogelijkheden ook buiten in het vrije veld, of wellicht op de werktafel in de "ontdekkingstuin".

Ook interesse in een demonstratie? E-mail to info@abbeoptics.nl of via de website; www.abbeoptics.nl

Nieuwsgierig geworden naar digitale microscopie? In maart 2018 zal Albert van der Veer in de Groenhof een presentatie geven van de mogelijkheden. Ook de klassieke microscopen van IVN Veenendaal-Rhenen zullen besproken worden. U bent tevens van harte welkom met vragen over en problemen met microscopen.

Foto Tineke Wouda

Aantallen* weidevogelnesten en broedparen in het Binnenveld**

		2015						2016						2017					
		K	G	T	S	W	O	K	G	T	S	W	O	K	G	T	S	W	O
Utrecht	Achterbergse Hooilanden O = alleen de veldleeuwerik	10	12	3	1	4	3	9	15	3	0	4	2	9***	3***	3***	0***	2***	1***
	Boerenland tussen de Grift en Veenweg - Maatsteeg	50	1	2	0	0	0	44	0	2	1	1	0	37	0	2	0	1	0
Gelderland	Bennekomse Hooilanden = Afgegraven gronden SBB	15	4	3	0	2	1	10	4	3	0	2	1	10	5	4	0	3	1
	Bennekomse Meent = bestaand Natura 2000 gebied	8	4	4	0	2	1	8	4	4	0	3	2	8	4	4	0	3	3
	Veenkampen (= pachtgrond van SBB en provincie Gld)	10	2	2	0	5	0	10	4	2	0	5	0	7	4	2	0	6	0
	Boerenland tussen de Grift en Veensteeg – Eemweg - Meentweg (incl. 10-bunder)	101	10	12	0	3	0	118	14	8	0	5	0	109	11	8	0	4	0
	Totaal weidevogelnesten Ter weerszijden van de Grift	194	33	26	1	16	5	199	41	22	1	20	5	180	27	23	0	19	5
Utrecht	Overige boerenland tot aan de Cuneraweg in het westen	106	0	0	5	0	0	60	0	0	1	0	0	76	0	0	3	0	0
Gelderland	Overig boerenland tot aan de Dreeslaan in het oosten	204	0	0	3	0	0	190	0	1	2	0	0	220	0	0	1	1	0
	Totaal weidevogelnesten buiten gebied langs de Grift	310	0	0	8	0	0	250	0	1	3	0	0	296	0	0	4	1	0
	Totale aantal nesten van weidevogelbroedparen in het Binnenveld	504	33	26	9	16	5	449	41	23	4	20	5	476	27	23	4	20	5

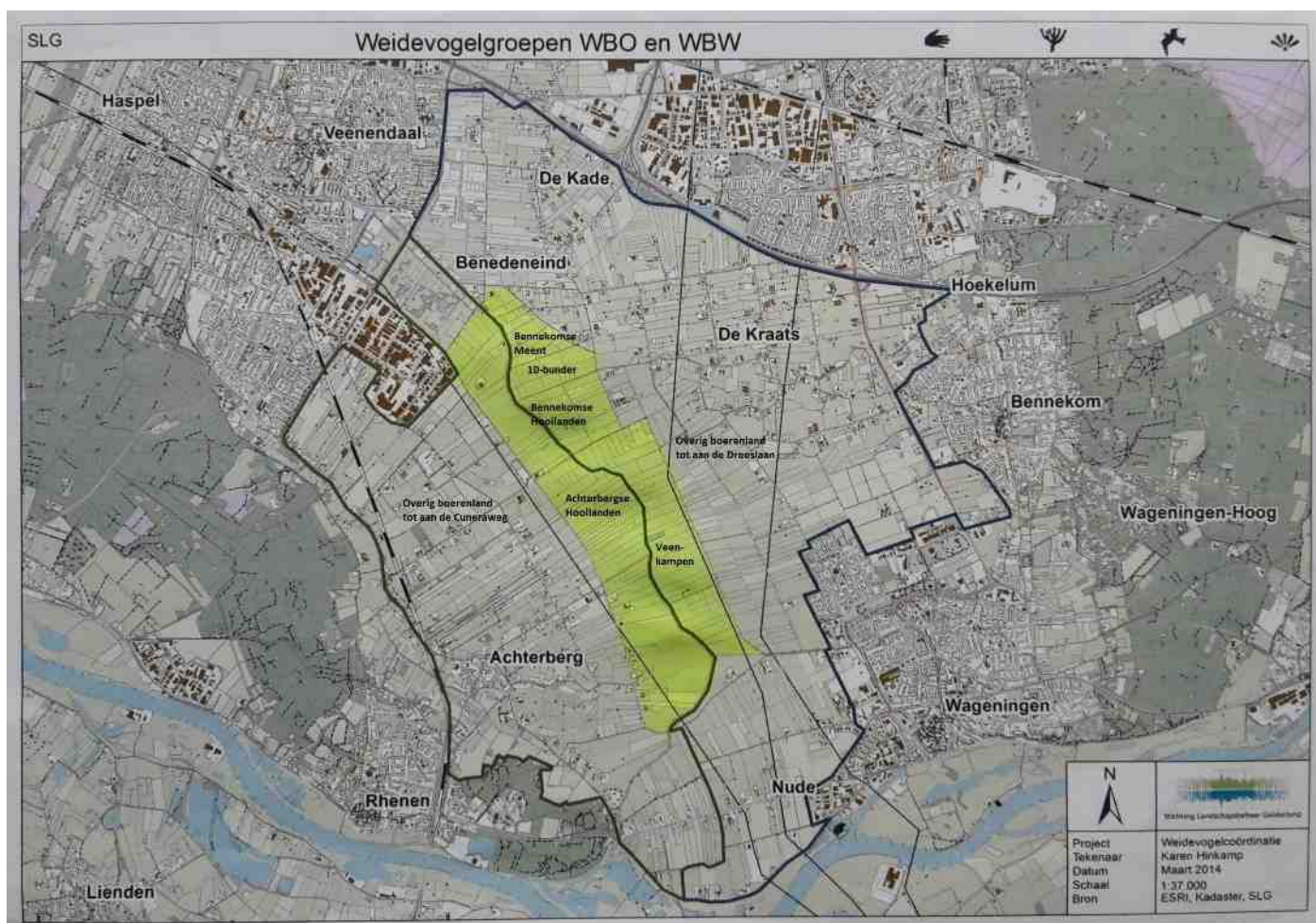
*Aantallen gebaseerd op verschillende tellingen en schattingen. Het zijn indicatieve cijfers waarbij we het aantal broedparen zo dicht mogelijk hebben geprobeerd vast te stellen. We geven ons werk een betrouwbaarheid van 90%. Oorzaken:

-soms zijn bij de kievit aantallen nesten en broedparen niet duidelijk (omdat de kievit vervolg legfels kent) Dit geldt niet voor de andere soorten.
-bij tellingen op natuurgonden gaat het om territoria en niet om het aantal gevonden nesten.

-soms zijn door extrapolatie van cijfers (omdat niet elk jaar is geteld) cijfers vastgesteld. Daarbij is de veldkennis van onze vrijwilligers benut. Verder zijn de cijfers uit de jaarverslagen van WBO en WBW gebruikt.

**Onder het Binnenveld verstaan we de hele door de provincie Utrecht en Gelderland aangeduide zgn. droge dooraderingsgebieden met deelgebied akkerranden en/of deelgebied soortenrijk grasland.

***De cijfer in de Achterbergse Hooilanden zijn in 2017 afkomstig van eigen voorzichtige schattingen, die van 2015 en 2016 van tellingen van Sovon.

Activiteiten KNNV

Januari 2018

Zondag 7

Wandeling door het landgoed Mariendael bij Oosterbeek. Informatie in te winnen bij: Etienne Corten (026 3647959 of e.l.e.corten@hotmail.nl) en opgave bij Frans Jacobs 0488441093 of 06 44254850 of f.jacobs12@kpnplanet.nl.

Donderdag 11

Werkgroepavond Vogelwerkgroep. Lezing in het Groene Wiel, Hendrikweg 14b te Wageningen. Aanvang 19.45 uur. Spreker nog onbekend. Zie de agenda op de website www.knnv.nl/knnv-afdeling-wageningen/vogelwerkgroep

Donderdag 18

Panoramawandeling rond de Grebbeberg, het afgekapte einde van de Utrechtse Heuvelrug, o.l.v. Leny Huitzing (0317-417943, 0614061898) en Henrik de Nie.

Verzamelen om 09.30 bij de Grebbesluis direct oost van de Grebbeberg; ook per bus bereikbaar: halte Grebbesluis van o.a. lijn 80 richting Amersfoort en lijn 50 richting Utrecht. Terug tussen 12.00 en 12.30 uur op dezelfde plaats. In geval van twijfel over het weer rond 8.30 bellen met bovenstaand nummer of het wel of niet doorgaat.

Donderdag 25

KNNV Natuuracademie lezing door Marcel Visser (NIOO). Een warmer wordende wereld met ecologische gevolgen, waaronder 62 jaar nestkastonderzoek van koolmezen. om 20.00 uur Bevrijdingskerk Wageningen (Van schelvenweg 2, hoek Ritzema Bosweg)

Zaterdag 27

Excursie korstmossen naar vliegveld Malden, in samenwerking met de Nijmeegse korstmossenwerkgroep. Informatie: Christa Heyting 0318-415673 of c.heyting10@hetnet.nl.

Februari 2018

Zondag 4

Wandeling over het landgoed Hemmen. De wandeling (ongeveer 6 km) start op de kleine parkeerplaats tegenover de Molenstraat 1 in Zetten. Verzamelen hier om 9.30 of om 9 uur op het Olympiaplein. Meer informatie en opgave bij Frans Jacobs 0488 441093, 06 44254850 of f.jacobs12@kpnplanet.nl.

Donderdag 15

Wandeling langs de grafheuvels op en rondom de Wageningse Berg o.l.v. Maurits Gleichman (0317-417690) van 9.30 – 12.00 uur. Verzamelpunt is de watertoren bij de rotonde op de Wageningse Berg. De excursie duurt van 09.30 tot 12.30 u. Auto's kunnen eventueel geparkeerd worden aan de Scheidingslaan aan de noordkant van de rotonde. In geval van twijfel over het weer rond 08.30 u bellen naarbovenstaand nummer of het wel of niet doorgaat.

Donderdag 22

KNNV Natuuracademie lezing door Leo Blommers, Bladwespen, mooi maar onbemind, 20.00 uur, Bevrijdingskerk Wageningen (Van schelvenweg 2, hoek Ritzema Bosweg)

Zaterdag 24

Excursie korstmossen. Informatie: Christa Heyting 0318-415673 of c.heyting10@hetnet.nl

Activiteiten van de KNNV kunt u vinden op de volgende website:

<https://www.knnv.nl/knnv-afdeling-wageningen/agenda-afdeling>

Uit de Mediatheek

Er zijn weer een flink aantal nieuwe boeken in de mediatheek. Een groot deel daarvan zijn uitgaves van het KNNV. Kom ze op woensdagmiddag eens bekijken en/of lenen. U kunt ze natuurlijk ook via de mediatheek bestellen. Hieronder een drietal voorbeelden

Over neuzen, ruiken en geuren in de dierenwereld

Auteur: Stef den Ridder, Anneke Groen

Prijs: € 19,95 Leeftijd: > 6 jaar

Met echte geur in het boek! Ontdek de geheimzinnige geurenwereld van het dierenrijk

Hoe komt het dat de wolf en de beer een kadaver van kilometers afstand kunnen ruiken? Waarom verspreidt de bunzing een enorme stank? En wist je dat bevers een lekker luchtje gebruiken om hun gebied af te bakenen? Zo lekker, dat het in parfums is verwerkt. Je kunt het in dit boek zelf ruiken.

Veel dieren vertrouwen op hun neus: op zoek naar voedsel, bij het verkennen van het terrein of het vinden van een partner. Geursporen helpen hen erbij. In dit boek ontdek je hoe dieren ruiken en hoe ze hun neus gebruiken; hoe ze lokken, verleiden en verjagen.

Je ontmoet de vos, de das, de adder en de kraai en heel veel andere dieren van over de hele wereld. Ontdek de geheimzinnige geurenwereld van het dierenrijk. Veel kijk-, ruik- en leesplezier!

De Populier

Onze volksboom in nieuw perspectief

Auteur: Wim Huijser

Prijs: € 24,95

Is de populier toe aan een comeback?

De populier is een van de meest typerende bomen van het Nederlandse landschap. Wim Huijser schreef een boeiend relaas over deze sierlijke beeldbepaler. Hij tekende de verhalen op van mensen die zich vanuit verschillende vakgebieden en fascinaties nauw bij de populier betrokken voelen. Ook laat hij nieuwe toepassingen zien voor de populier. Het resultaat is een kleurrijk, verrassend en licht nostalgisch leesboek over de boom die generaties Nederlanders heeft geïnspireerd.

Basisgids Grassen 3de druk!

grassen, cypergrassen en russen herkennen

Auteur: Arie van den Bremer

Prijs: € 22,95

Weer leverbaar: 3de druk!

Ideaal voor beginners en veel gebruikt in cursussen. Met deze handige basisgids leer je 150 algemene soorten grassen, cypergrassen en russen snel en gemakkelijk herkennen aan de hand van duidelijke kleurenfoto's en detailfoto's. Inclusief achtergrondinformatie over leefwijze, voorkomen, vinden en herkennen.

Suze Hörchner

Informatie over de mediatheek kunt u vinden op:

<https://www.ivn.nl/node/%2014086>

Activiteiten IVN

Veenendaal-Rhenen

zaterdag 13 januari

thema: Nieuwjaar natuurplezzeltocht + borrel
start: 13:30 uur
De Groenhof: K. Fabritiusstraat 3
duur: 2,5 uur + samenzijn met soep en oliebolletjes!

donderdag 25 januari

thema: Film "Weidevogels in het Binnenveld"
start: 19:30
De Groenhof: K. Fabritiusstraat 3
gidsen: Roelof de Jong

zondag 10 februari

thema: "Bomen herkennen in de winter"
duur: van 15:00 uur tot 17:00 uur
vertrekpunt: Rhenen (bij Veenendaal)
parkeerplaats "Groene Entree Prattenburg", Cuneraweg
gidsen: Gerrit van Leeuwen, Carlo van de Weerd

zaterdag 10 maart

thema: Film "Weidevogels in het Binnenveld"
start: 13:30
plaats: Bibliotheek Veenendaal
Kees Stipplein 74
gidsen: Roelof de Jong (+ Hans Dorrestijn)
LET OP: Ook voor kinderen

vrijdag 23 maart

thema: Paddentrek
duur: van 19:00 uur tot 20:30 uur
plaats: Rhenen – Kwintelooyen
vertrekpunt: parkeerplaats van Manege "Blauwendraad"
Blauwendraad 3, 3911SB Rhenen
bij rotonde Cuneraweg/rondweg Oost
gidsen: Jannie van der Linden, Cokkie Gadella
LET OP: - altijd informeren of de excursie doorgaat, op internet site of 0318 – 52 25 83
- laarzen en zaklamp aanbevelen!

vrijdag 23 maart

thema: Paddentrek
duur: van 19:00 uur tot 20:30 uur
plaats: Rhenen – Kwintelooyen
vertrekpunt: parkeerplaats van Manege "Blauwendraad"
Blauwendraad 3, 3911SB Rhenen
bij rotonde Cuneraweg/Rondweg Oost
gidsen: Jannie van der Linden, Cokkie Gadella
LET OP: - altijd informeren of de excursie doorgaat, op internet site of 0318 – 52 25 83
- laarzen en zaklamp aanbevelen!

Scholenwerkgroep

Zorg voor de natuur.

Sinds 2000 zijn de Scholenwerkgroep Veenendaal (SWG) en Staatsbosbeheer (SBB) al bezig met het project "Zorg voor de Natuur". Wat begon aan de Slaperdijk dat de scholen met een groep een eigen stukje grond konden beheren en een paar maanden later terugkwamen om dit werk te bekijken, is het nu het werken in een wisselend perceel met een terugkomdag in het voorjaar met opdrachten geworden.

Boswachter Jelle Bais van SBB heeft minder tijd omdat het gebied dat hij moet onderhouden erg groot is geworden. Daarom kunnen er helaas geen andere scholen meer meedoen. De SWG organiseert de activiteit en de schoolgidsen houden toezicht bij het werken en zorgen voor warme chocolademelk en een koek. Veiligheid staat voorop.

Dit najaar zijn de kinderen druk geweest met het verwijderen van lariksen rond alleenstaande eiken of beuken in de buurt van het Egelmeer. Het is fijn te zien dat iedereen altijd enthousiast is. Het weer werkte mee en de 7 groepen met 165 kinderen van De Grondtoon, De Schakel, Het Speelkwartier, School Juul en School Alex en de Beatrixschool hebben goed hun best gedaan. In april zien we elkaar weer terug voor de terugkomdag.

SWG Veenendaal bestaat uit:

Ina Doedens, Janny Groenleer, Henriette Prins, Heleen Veldman en Jannie van der Linden

Zorg voor de natuur

Nieuwjaarsbijeenkomst 2018

Aan alle leden en donateurs.

Betreft: Uitnodiging Nieuwjaarsbijeenkomst 13 januari 2018.

Beste IVN-ers,

De jaarlijkse Nieuwjaarsbrunch met Nieuwjaarswandeling behoort tot de vaste tradities van IVN Veenendaal-Rhenen.

Het bestuur van IVN Veenendaal-Rhenen nodigt u dan ook van harte uit om op zaterdag 13 januari 2018 naar de Groenhof aan de Karel Fabritiusstraat 3 te Veenendaal te komen. Onder het genot van een kop soep, enige broodjes, een oliebol en/of een glas glühwein willen we met u van gedachten wisselen over de plannen voor 2018 en de bijdrage die u daar wellicht aan kunt leveren.

Bijzonder welkom zijn zeker onze nieuwe leden en donateurs. De leden die al langer lid zijn van onze afdeling zijn natuurlijk, zoals elk jaar, weer van harte welkom. Neemt u gerust uw kinderen mee.

De bijeenkomst vindt plaats in een ontspannen sfeer en er ligt voldoende documentatie materiaal ter inzage. U kunt een kijkje nemen in onze Mediatheek en wellicht vindt u iets van uw gading dat u kunt lenen of tegen een kleine vergoeding kunt kopen.

De PR Werkgroep wil met ingang van 2018 zijn assortiment aan educatieve spullen verkleinen en daarom bestaat er tijdens de Nieuwjaarsbijeenkomst de gelegenheid educatief materiaal aan te schaffen tegen inkoopprijs. Een eenmalige gelegenheid die u niet wilt missen.

Na de brunch is er weer een Nieuwjaarswandeling met opdrachten. Na terugkomst kunnen we napraten en een toast uitbrengen op het nieuwe jaar.

Mocht u slechts in de gelegenheid zijn een deel van het programma bij te wonen bent u ook van harte welkom.

Het programma ziet er als volgt uit:

Datum: zaterdag, 13 januari 2018

Tijdstip: Vanaf 11.00 uur bent u van harte welkom. De brunch start om ongeveer 12.00 uur en vanaf 13.00 uur kunt u met de wandeling starten. De wandeling is ook geschikt voor kinderen.

Plaats: De Groenhof, Karel Fabritiusstraat 3 in Veenendaal.

Wij hopen u te treffen op deze zaterdag.

Namens het bestuur van IVN Veenendaal-Rhenen,

Huub de Kock.

foto Tineke Wouda

Foto Tineke Wouda

*Rabo Mobiel-
bankieren.*

*Gemakkelijk,
handig en
overal.*

Snel en eenvoudig bankzaken regelen met uw tablet of mobiel.

Thuis of onderweg, er zijn momenten dat u even uw saldo wilt checken, bij- en afschrijvingen wilt bekijken of geld wilt overboeken. Met de Rabo Bankieren app op uw tablet of mobiel kunt u dit snel en overal doen.

Meer weten? Ga naar rabobank.nl/mobielbankieren

Samen sterker

Rabobank

Vacatures

Er zijn bij onze afdeling veel vrijwilligers actief op velerlei gebied. En er blijft altijd vraag naar nieuwe vrijwilligers. Oude vertrekken, verleggen hun bakens, doen nog meer op ander gebied en dan heb je nieuwe aanwas nodig. Niet iedereen weet wat er allemaal te doen is binnen de afdeling, waar plek is, of waar dringend behoefte aan is. Zowel bestuurlijk (runnen van de afdeling) als vrijwilliger zoals de meesten die zien: tuin, gidsen, werkgroepen, enzovoort.

Op dit moment (zonder volledig te zijn) zijn nodig:

Nieuwe bestuursleden, waaronder dringend een voorzitter.

Voor de werkgroepen:

Dringend: Coördinatoren van de tuinen bij de Groenhof en Diddersgoed.

PR werkgroep: versterking van de gelederen met affiniteit voor coördinatie.

Voor allerlei activiteiten is hulp en ondersteuning nodig: bij de jeugd, in de mediatheek, bij het professioneler maken van onze afdeling.

Als u belangstelling hebt of als u goede kandidaten voor de genoemde vacatures kent kunt u dat bij het bestuur kenbaar maken: secretariaat@ivnveenendaal-rhenen.nl

Lid Worden van IVN

U kunt het werk van de IVN-afdeling Veenendaal-Rhenen steunen door IVN-lid te worden. Als lid bent U van harte welkom bij onze activiteiten.

Als lid, ontvangt U, naast ons Groene Blad dat minimaal 4 keer per jaar verschijnt, ook het kwartaalblad "Mens en Natuur" van de landelijke IVN vereniging.

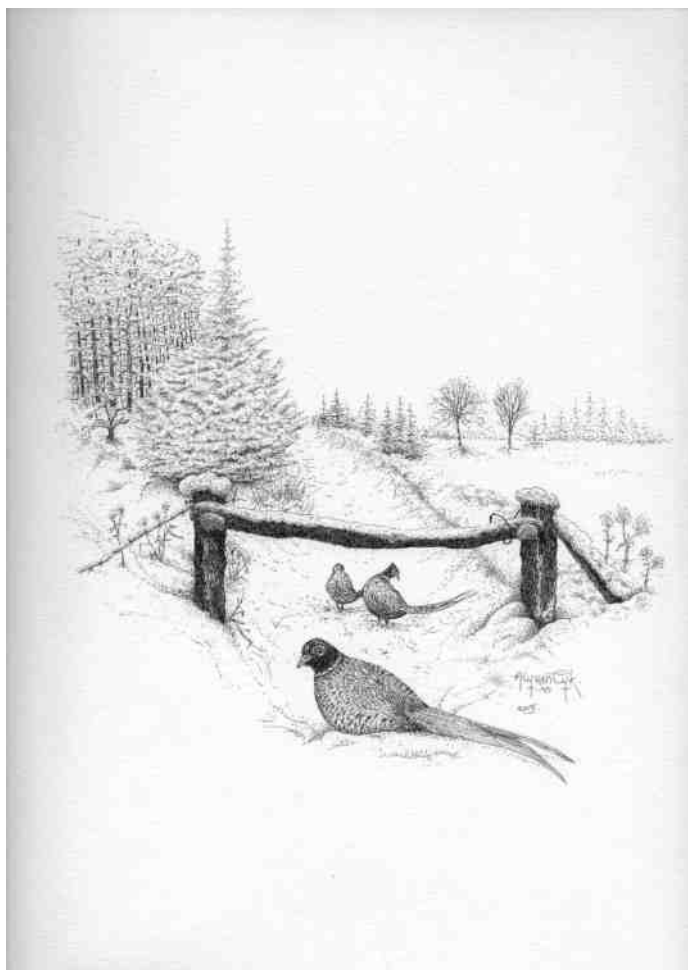
Aanmelding:

<https://www.ivn.nl/word-lid>

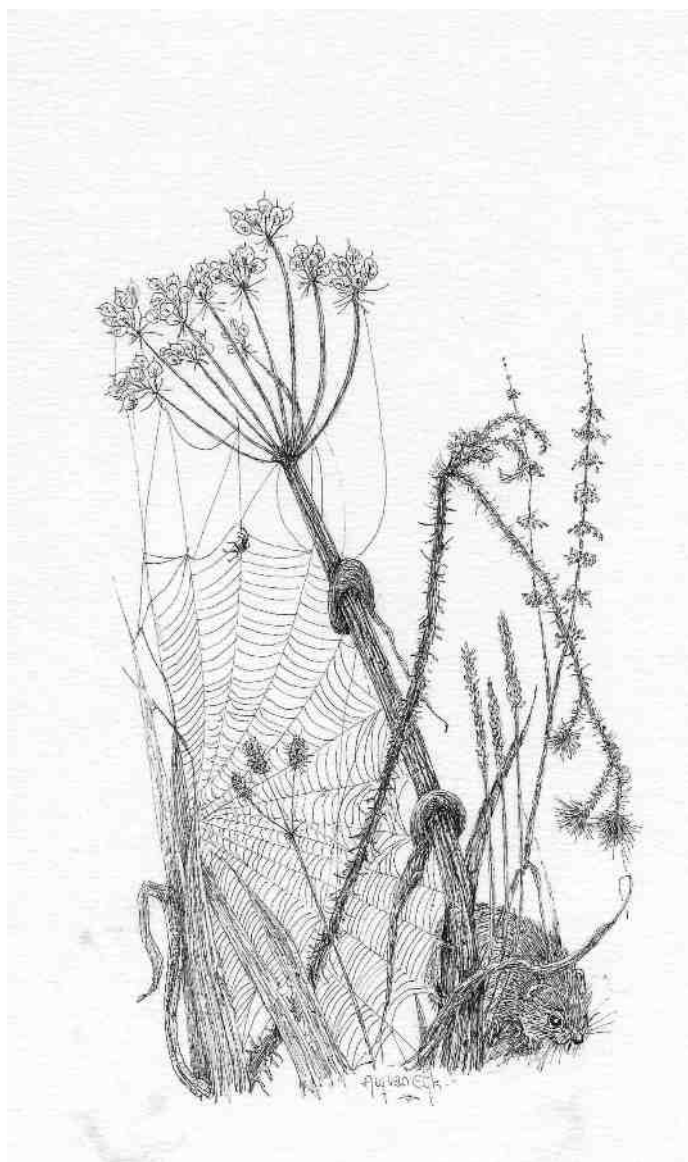
Opzegging en/of verhuizingen:

z.s.m. opgeven via:

ledenadministratie@ivnveenendaal-rhenen.nl

Fazanten in de sneeuw
Aly van Eijk

Spinnenweb in berenklauw
Aly van Eijk

INDIEN ONBESTELBAAR:
KERKEWIJK 254
3904 JL VEENENDAAL

